

התאחדותנו

שע"י איחוד התלמידים ד'סאטמאר • בישיבה גדולה ומתיבתא ק"י

~ שנת תשע"א לפ"ק ~

~ פרשת דברים ~

~ גליון ו' ~

פניני התורה

ויקחו בידם וכו' ויאמרו טובה הארץ וכו', ולא אביהם לעלות ותמרו את פי ה' וכו'.

ע"י פירש"י מי הם שאמרו טובה יהושע וכלב עב"ל.

ועיין בפ"י הרמב"ן ז"ל שהקשה דמה רעש כל כך דלא האמינו להם הלא רק היו שנים, כנגד עשרה שלא אמרו טובה ע"י"ש.

אבל האמת הוא דהנה אמרו חז"ל כל מילתא דעבידא לגלויי לא משקרי אינשי, ויותר נכון להאמין לו, והנה דברי יהושע וכלב הוא מילתא דעבידא לגלויי, דמה אמרו יתר המרגלים נתנה ראש ונשובה מצרימה דזהו לא עבידי לגלויי דבריהם, דדילמא כשישובו למצרים, המצרים יהרגו אותם, ויעשו בהם מכות רצח, ולא יוכלו לחזור, ומאין יודע דבריהם שאמרו שבארץ ישראל לא טוב, אבל יהושע וכלב שאמרו ללכת לארץ ישראל שמא אינה טובה כל כך הארץ, כמאמר המרגלים ארץ אוכלת יושביה היא ח"ו וכו', אזי תיכף ומיד יתחזקו לבדאים ושקרנים, ובני ישראל ינקמו בהם ח"ו, וגם יהי הברירה אצליהם אם תרצו לחזור ולצאת משם על כן היו דברי יהושע וכלב מילתא דעבידא לגלויי אם הוא אמת או שקר, וגם דבר שיכולים לתקן אחר כך, והיה לכם על פי סברא הישרה, להאמין יותר לאילו השנים אשר אמרו טובה הארץ, ובכל זה לא אביהם לעלות וזוהו תמרו וכו'.

(מהרי"ד דסקין)

ונעבר מאת אחינו בני עשיו היושבים בשעיר מדרך הערבה מאילת ומעציון גבר.

אפ"ל עפ"י דאיתא בספרי מוסר הבא להורגך השכם להורגו (פטרדין עב). דקאי על היצר הרע דארז"ל (קדושין ז') צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו זה יצרו של אדם שמתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, והעצה הוא להתבודד קודם אור היום לעסוק בדבר"ת

רב לך שבת בעמק הבכא.

נראה לפרש כוונת הכתוב להורות גדול מעלת יום השבת בזמן הגלות כשנא יום השבת יש שמחה לפני השי"ת בזה יומר מצומצם שזהמ"ק הי' קיים, משום דשבת קודש נעשה היסוד למעלה גם בזמן הגלות כי הוא קביעא וקיימא וצימני החול כצרכו גם הקצ"ה בגלות ע"ד (פסלים ס"ט) עמו אנכי בצרה א"כ כשנא יום ש"ק יש לו להשי"ת שמחה גדולה שנעשה היסוד ויולא מהגלות. אבל בזמן שזהמ"ק הי' קיים הי' היסוד נעשה גם בחול אלא שבת הי' היסוד גדול במעלה יותר א"כ לא הי' שמחה להשי"ת כל כך. ח"פ רב לך שבת בעמק הבכא, ימי המצרים בין י"ז במנחם לנ"ב תמוז עמק הבכא ואז רב לך שבת יום השבת קודש צימני המצרים הוא יותר גדול מכל ימות השנה.

(תפארת שלמה)

וכדאיתא בשו"ע יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת הבורא ב"ה, והיינו דאמרי היצה"ד בא להרגך, השכם בבוקר להרגו להיצה"ד. ואיתא בפרק שירה תרגול אומר עמוד צדיקים לעבודת הבורא בקול, בשני הוא אומר וכו' עד מתי עצל תשכב, ועוד כיו"ב כמה פסוקים המעוררים להתגבר כארי לעבודת הבית"ש.

וזה שרמו הפסוק ונעבר מאת אחינו בני עשיו מדרך הערבה היינו מעריכות של תאוות העוה"ז, מאילת הוא מלשון התגברות, ולמדנו זאת מעציון גבר היינו מהעצה שהתרגול מיעיץ.

(פרשת דברים)

אלה הדברים אשר דבר משה וכו'.

פירש"י דבתחילה הוכיח אותם על מחלוקת קרח ואח"כ הוכיח אותם על מעשה העגל, ותמוה דמעשה עגל הי' קודם מחלוקת קרח והוי לי' הוכיחו בתחילה על מעשה העגל ואח"כ על מחלוקת קרח. אבל נ"ל דאיתא במפורשים דישאל יש להם תירוץ על מעשה העגל שמושה יכול לומר להשי"ת לי צוית ולא להם, ואיתא בפסוק אמר קרח כי כל העדה כולם קרושים כי שמעו בסיני אנכי מפי הגבורה, והשתא אתי שפיר דבתחילה הוכיחו על מעשה קרח ממילא מוכח ממעשה קרח שכולם שמעו בסיני ואין להם תירוץ על מעשה העגל לכך הוכיחו אח"כ על מעשה העגל ודו"ק.

(מדרש יומא)

או יאמר הפ"י בדברי רש"י שהוכיחו בתחילה על מחלוקת קרח, עפ"י מ"ד באדר"נ (פ"ב) שמושה רבינו שיבר הלוחות כדי לבטל הקידושין שידונו כפנוי ולא כא"א. והתינו אס הי' שליח להולכה ולא זכו בה עדיין ישראל בקבלתו, אבל אי הי' שליח לקבלה שישראל רצו לקבל התורה מרצונם הטוב ועשאוהו שליח א"כ מיד בקבלתו זכו בה ונעשו כא"א ושוב אינו מועיל השבירה. אמנם משה טען שהתורה הוא לעול ולמשא עליהם וע"כ לא זכו בה דאין חבין לו לאדם שלא בפניו אבל מכיון שטען קרח כי כל העדה כולם קרושים, שכולם רוצים בקיום התורה וא"כ אדרבה זהו להם לזכות, וזכין לו לאדם שלא בפניו, ולא הועיל כלום בשבירת הלוחות, ולז"א והצירות ודי זהב ר"ל ע"י מחלוקתו של קרח נתעורר להם חטא העגל המרומז בדי זהב.

(כספי אלעזר)

זמנים לשב"ק דברים

זמן הדלקת הנרות.....7:54
סוף זמן קרי"ש.....8:52
זמן מוצ"ש.....9:21

שמועות טובות...

אולם לאחר כן – ממשיך הגה"ק – התבוננתי כי כהיום לא יועיל עצה זו שאפילו אם אתנה לאיש עם הארץ אי אפשר לבטוח שלא יקראו אותו לשמש ברבנות!...

להגיד אייזל חרף זצ"ל בא איש אחד ובנו אתו, ובקש מר' אייזל שיתן סמוכה לבנו שיוכל לדון דין אמת בקרב ישראל, ויהי כשהתחיל ר' אייזל לנסותו מיד הבחין כי בור ריק עומד כנגדו... בתום הנסיון קרא הגיד אייזל להאב ואמר: "בגד אין צריך סמיכה כי הוא ממש כמלאך מן השמים!"

מיד האיר פניו של האב בשמעו איך ששיבח הרב כל כך את בנו ויצא החוצה בלב שמח. ולשאלת התמוהים על מה ולמה תיאר הגאון בור ריק בתואר הגדול כזה? הסביר הגיד אייזל: "בצדק בא לו תואר זה שהוא כמלאך מן השמים שכן כבר אמרו חז"ל תורה לא בשמים הוא..."

ואצוה את שופטיכם בעת ההוא לאמר שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק וגו':
הגה"ק ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל כבר כשנכנס לעול המצות היה ידוע לכל לעילוי נפלא בלתי מצוי כמותו.

ואצל סעודת הבר מצוה שאלו אחד הכיצד עלה בידך להתגבר על היציה"ד עד עכשיו, הלא היצד טוב לא בא אלא ב"ג שנים והיציה"ד מלווה את האדם מיום הולדו.

השיב יונתן – חד המחשבה וחרף הלשון – בלי שהייה: כי כשאב לי היציה"ד הזכרתי לו מאמר חז"ל שדרשו (סנהדרין י): על הכתוב שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק, הרי זו אזהרה לבית דין שלא ישמע דברי בעל דין קודם שיבא בעל דין חבירו, ועל כן עד שלא בא בעל דין השני – היצד טוב – אסור לשמוע דברי בעל דין הראשון – היצד הרע – ולאחר שמועת שני הצדדים אוכל להחליט עם מי הצדק...

לא תכירו פנים במשפט:

פעם נפגש הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל עם איש אחד, ותוך כדי השיחה אמר לו האיש ההוא, בדיון הוא שיכיר אותי מר על פי מראה פני, שהרי לפני ימים אחדים עמדת לפני מר לדון עם אדם פלוני. השיב הרה"ק כשהוא מודגש כל מילה: "כתוב בתורה לא תכירו פנים במשפט, ומעיד אני על עצמי שמעולם לא ראיתי את פניך עד היום הזה!"

חכמים וסופרים, ולימים עבר דרך שם אותו הראש הקהל שסילק הרב, וכיון שכן נכנס אל בית הרב, ובעמדו לפני הרב נשאר על מקומו משתומם, והגביה קולו ושאל: "האם תוכל לי להגיד מי שימדך לרב בעיר הגדולה הזו...?" השיב הרב ברוב חכמתו: "האב הרחמים".

עוד סיפר מרן רבינו הגה"ק שליט"א (בטיוטת הגיל): בעיר אחד הוצרכו להכתיר אחד שישמש בתור רב ואב"ד, ובאו ועמדו לפני הראש הקהל איזה אנשים ממוכרי תלמידי חכמים שבעיר שנתרצו לישב על כסא הרבנות. אמר הראש הקהל אלך ואנסה אתכם ואראה מי הוא המוכתר שבהם שראוי לשמש בתור רב ואב"ד בעיר.

פתח הראש הקהל לנסותם ואמר בנימה של שאלה: "האם יוכל אחד להשיב באיזה יום טוב היה יצירת אדם הראשון?"

ניגשו אחד באחד אל הראש הקהל לתת תשובתו על שאלת הראש הקהל, אחד השיב ב"פסח" – כמו שאמרו חז"ל בניסן נברא העולם, אמר הראש הקהל – אינו נכון! השיב השני ב"דאש השנה" כמו שאמרו חז"ל בתשרי נברא העולם, שוב אמר הראש הקהל – גם זה אינו מתקבל אצלי.

נענה השלישי ואמר ב"פורים", "כנים דבריך!" אמר הראש הקהל בהארת פנים – אתה ראוי לישב על כסא הרבנות בעירינו: ואכן מתוך כך נתמנה הוא לשמש באותו העיר בתור מרא דאתרא.

ולאחר כן באו אליו האחרים ותמחו עליו: מאפוא ידעת התשובה הנכונה שמא מצאת כן כתוב באחד ממדרשי חז"ל המפורזים? ענה להם הרב, אסביר לכם הדבר: הגני הכרתי מאז ומקדם את הראש הקהל לעם הארץ מופלג, ועתה פותח את פיו כאחד הלמדנים, ושואל שאלה התורני כזה, אמרתי כי בודאי ראה כן כתוב בספר "צאינה וראינה", מה עשיתי עינתי בצאינה וראינה כפי בראשית וראיתי כתוב בזה"ל: "ג-ט האט בעשאפן דעם מענטש אין ג-ט'ס פארעם..."

אצל שמחת התנאים שהעריך הגה"ק ר' משה דוד מייטלבוים זצ"ל מלאפוש לבתו, פתח ואמר בצחות לשונו: האמת אני כי לעולם חשבתי לתת את בתי לאיש עם הארץ, כי מתיירא אני שמא יהיה חותני רב בישראל, וכיהים מתרבים מחלוקת בשדה הרבנות, ומה לי לצרה הזאת?

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב:

שאלו את הרה"ק ר' איציקל ווארקער זצ"ל לשום מה תיקנו לנו חז"ל הוידיו על פי סדר הא"ב אשמנו בגדנו וכו'?

הלא זה בקל יתורץ – השיבם הרה"ק – כי ברצונם היה שהוידיו יסתיים פעם...

חסידים נשאו קולם לפני הרה"ק ר' שמחה בונם מפשיסחא זצ"ל בנימה של התמנות לאמר: מדוע נשתנינו מדוד המלך ע"ה, שכן אצל דוד המלך מיד כשאמר "חמאתי" נענה שנתבשר לו בשורה המרנינה! "השם העביר חמאתך", ואנו מתוודים בכל יום ולא נענים? חילוק גדול יש ביניכם לבין דוד המלך ע"ה – הסביר הרה"ק – שאנו כשאומרים "אשמנו" ודופקים על הלב באותה שעה מה אנו חושבים? "דבר נאה היה שימחול לנו השי"ת" וכשמנגנים לבגדנו הרי כבר אנו נקיים מכל וכל! ומעתה הקב"ה חייב לנו את כל העולם ומלואו ולתת לנו מכל טוב וטוב". וכיון שכן – סיים הרה"ק בשחוק מר "זה לא ויידיו וזה לא תשובה".

פעם נטפל משכיל אחד להגאון ר' משה יצחק המגיד – שרגיל היה להקדיח תבשילו ברבים ועשה לו מנהג לקנטר נגד המגיד.

ובתום דרשת המגיד ניגש אליו המשכיל ואמר לו בתמייה: מדוע חזר מר תמיד על אותו דרשה ועל אותו דבר מוסר כמה וכמה פעמים? התבונן המגיד, ותוך כדי שיחתו חזר לשאול את החצוף: "מדוע אתה חוזר שוב ושוב על אותו חטא ועל אותו עון כמה וכמה פעמים?...."

הבו לכם אנשים חכמים ונבונים וידועים לשבטיכם ואשימם בראשיכם:

בכפר אחד קטן וצר מהכיל – מספר מרן רבינו הגה"ק שליט"א (יום א' בטיוטת בבבשלהם – ניו העמפשיד) – שימש איש אחד ת"ח עצום כרב אב"ד, ופעם אחת בשבת בבוקר אחר קריה"ת שאל הראש הקהל את הרב אם אומרים "אב הרחמים" בשבת זו, ולא ידע הרב להשיב, מיד אחזה בו רוגז, וכעס על הרב: "היתכן שהרב לא ידע להשיב אם אומרים אב הרחמים?" ומתוך כעסו סילקו מכסא הרבנות, ולאחר כן נתמנה לרב ואב"ד בעיר אחרת גדולה ומלאה

היולא דצדיקיא

הגה"ק בעל באר מנחם מקאלוב זי"ע - ה' מנחם אב

מתולדותיו:

נולד בשנת תרכ"ב לאביו הגאון ר' אברהם זצ"ל אבדק"ק ברעזנא, אמו היתה בתו של הגה"ק ר' אברהם יצחק ווינבערגער זצ"ל אבדק"ק קליינווארדיין, מנח"פ פני יצחק, היה חדב"נ הגה"ק ר' משולם פייש סג"ל לאווי זצוק"ל השרף מטאהש.

בשנת תרכ"ב בהיותו בן עשרים שנה נתמנה לשמש בתור מרא דאתרא בעיר טאהש במקום חותנו, ואחר שימוש כרב ואב"ד בטאהש עשרים שנה נתמנה לרב בעיר קאלוב יצ"ו.

בבואו לקהילתו החדשה בקאלוב נטפלו אליו איזה בחורים שלמדו אצלו בהשיבה בטאהש ובאו עמו לקאלוב, הישיבה בקאלוב היה הולך וגדל ולמדו שם כמאתים וחמשים בחורים, ובשנת תרפ"ה התבטא לתלמידיו שכבר יצאו מן הישיבה י"ב אלף תלמידים!

בכל יום לפני צהריים נתן שיעור עיון לתלמידיו, ואצל שיעור הזה הוצרכו לבא מגדול ועד קטן, ופעמים שהיה השיעור באחר צהריים, וחוק מזה הקיפו שני סוגיות גדולות בש"ס בעמקות גדול, חומש רש"י, ושול"ע אורח חיים, ויורה דעה למדו לעצמם, מנהגו של הרב היה שעמדו לפניו הבחורים לבחינה בכל יום על מה שלמדו אתמול, ואחר הבחינה נתן שיעור על קאפיטל בתהלים או במשלי, ואחר כך לימד לפניו הגמרא בתור שיעור עיון, ובתום השבוע היה בחינה גדולה, ואצל הסעודה שלישית היה רגיל לנסות תלמידיו שאלות בחומש רש"י.

חזיק מאד תלמידיו המובהקים שילמדו ההוראה, ומי שהיה ראוי היה מסמיך אותו.

כל התנהגותו הקדושה היה "כמוסר ספר" לתלמידיו, כגון שבכל יום השכים בשעה שלשה ובכה בכיה רבה על גלות השכינה, וכן זירז תמיד תלמידיו להשכים במקום האפשרי, וילמדו לפני התפילה, ואמר שאז הזמן הראוי ביותר ללמוד שעי"ז יתקבלו תפילותיהם.

הקפיד מאד שבשעת התפילה יעמוד כל אחד במקומו קלוע לו ולא יסבבו כה וכה, ועל פי רוב הלכו הבחורים במקומו בכל יום בבוקר.

בהשיבה היה אויר חסידי, וכל הבחורים התנהגו במנהגי החסידות מרצונם ולא היו אנוסים בזה. בכל תשעה באב היה רגיל לעלות ביחד עם בחורי הישיבה אל קבר הרה"ק ר' אייזיקל קאלובער זי"ע. בפורים היה רגיל לגנון עם התלמידים הניגונים שחיברם הרה"ק מקאלוב זי"ע בלשון הונגריה.

היה דואג תמיד גם לחיי הגשמי שלהם העמיד בממונו מענז"א שהוא בית אוכל שהספיק מזון לתלמידים, ולא ביקש אלא שכר מיעוט, ומבני עניים לא ביקש כלל.

כחצי שעה קודם שנגמר השיעור צוה להבחורים - שנקבעו לבית האוכל - שילכו להכין האוכל בבית המענז"א, והוא בעצמו היה סובב בין השלחנות בשעה שאכלו ודאג שלא יחסר מהם כלום.

תמיד האיר פניו והיה רגיל לשיח בשלום עם התלמידים והיה קורא להם בשמם ובשם מקומם.

פעם היה בחור שגילח את זקנו נגיש אליו והעביר ידו על פניו ושאל ממנו, עס שטערט דיר? השיב בחבור לא, אמר לו הרב אבער פאר מיר שטעקט

עס! והבחור תפס הרמז ומאז ואילך לא גילח עוד את זקנו, כן הוכיח את תלמידיו באהבה ובנחת.

לאחר חמשים וחמש שנים שהריבץ תורה בטאהש ובקאלוב, נפטר שם בעיר קאלוב ח' אב תרצ"ח ושם מנוחת כבודו.

ובשביל שהיו אז זמנים קשים לא מינו עוד הראשי קהילה אב"ד בעיר קאלוב, והתלמידים נסעו לשיבות אחרות.

(כל הפרטים מלמעלה בענין הנהגות הישיבה המה מספר ישיבות הונגריה לר' אברהם פוקס ע"ה).

הבאר מנחם היה תלמיד ממרן הייטב לב זי"ע, והרבה הסתופף בצילו, וקשרי ידידות היתה בין נכדו מרן רביה"ק בעל דברי יואל זי"ע, למרן הבאר מנחם.

הרה"ח ר' ארי' לייבוש גראס ז"ל תלמיד ומושב"ק

צילום השער בלאט של דפוס הראשון

אצל בעל באר מנחם כותב בהקדמה לספר באר מנחם וזה תוארו: ידידות יתירה היה בין רביה"ק (בעל באר מנחם) ליב"ח"ט כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מסאטמאר (שליט"א) זי"ע, וזכור אני כשהאדמו"ר מסאטמאר (שליט"א) זי"ע שבת בפעם ראשונה בעיר קאלוב ערך שלחנו הטהור בביהמ"ד של הבחורים, ותפילת שחרית התפלה בבית הכנסת שהיה מלאה חסידים ואנשי מעשה שבאו לקבל פני קדשו של האדמו"ר מסאטמאר (שליט"א) זי"ע.

ורביה"ק (בעל באר מנחם) עבר לפני התיבה אצל פסוקי דזמרה וכדרכו בקודש התפלל בהתלהבות יתירה רשפי אש שלהבת י-ה, ובקולות אדירים, ובפרישת כפיו, ועמדתו סמוך אצלו והכרתו איך שהגה"ק מסאטמאר הסתכל בעיניו הקדושים כמה פעמים האין שמעריך רביה"ק (בעל באר מנחם) עבודתו הק', ולשחרית עבר הגה"ק מסאטמאר (שליט"א) זי"ע לפני התיבה, וכשבא אח"כ רביה"ק (בעל באר מנחם) לקבל פני קדשו מהגה"ק מסאטמאר שחו כשני אוהבים בידדות יתירה.

עובדות:

עיניו הקדושים

סיפר הרה"ח ג' ר' יואל גרובער שליט"א ר"מ ביישיבתינו הק' שזקינו הרה"ח ר' מרדכי גרובער ז"ל היה תלמיד ביישיבתו של הגה"ק בעל באר מנחם זצ"ל, והיה דרכו

בקודש של הגה"ק בכל שבת קודש אחר התפילה לחלק פשטיד"א לכל התלמידים והיה לפלא שמי שהכיר עליו הגה"ק שלא הלך באותו היום במקוה לא נתן לו פשטיד"א, ופעם איחר ר' מרדכי בהקמתו בבוקר והחליט בדעתו שמוטב לילך במקוה ולהתאחר בתפילה מלבא לתפילה בזמן בלי הליכה במקוה, וכך היה הלך במקוה וכשנסכם בביהמ"ד כבר התפללו ברוך שאמר.

ואחר התפילה עמד ר' מרדכי לפני הגה"ק לקבל פשטיד"א אמר לו הגה"ק: הן אמת שבאת להתפלל בביהמ"ד כשהעולם כבר התפללו ברוך שאמר, אך אעפ"כ כיון שבמקוה היית תקבל פשטיד"א!

ברכתו מתקיימת

עוד סיפר הרה"ח הנ"ל שהיה לאחר מלחמת עולם השניה נפגש פעם זקינו עם חבירו מאז בישיבה הרה"ח ר' יעקב קאהן ז"ל וביקש ר' יעקב מר' מרדכי שילוח לו \$50 כדי שיוכל לנסוע בפעלדער ולשכור מוון, מיד נתן ר' מרדכי \$50 לר' יעקב, ואכן לאחר זמן כשנתקבץ לר' יעקב סכום רב כעשרים דולר (שבעת היא היה סכום חשוב) שילח ה \$50 לר' מרדכי.

ובדרך אגב שאל ר' יעקב מר' מרדכי כיצד היית סומך עלי שאשכיר מוון ואוכל לשלם.

ענהו ר' מרדכי שזוכר אני שפעם הייתי אצל רבינו הגה"ק ופתאום נכנסת להגה"ק וביקשת ברכה שתהא לך פרנסה בהרחבה, ובירך אותך בברכה של פרנסה ועל כן הייתי מובטח שתצליח בדרךך, ועל סמך זה הלוח לך \$50.

ולאחר כן סייר ר' מרדכי אבל אני ידעתי שלא אצליח מאד הרבה בפרנסה, כי בעת ההוא שבירך הגה"ק את ר' יעקל וכשיצא ר' יעקל החוצה ביקשתי גם אני הצלחה בפרנסה אמר לי הגה"ק בדרך צחות: דו האסט דאך שכל איז צו וואס דארפסט געלט! ומחמת זה ידעתי כל הימים שלא אצליח מאד הרבה בפרנסה.

צוה ליתן השם מנחם

סיפר הרה"ח ר' פנחס דוד רייז ז"ל שהיה לפני פטירת הגה"ק ביקש פעם מרן לנסוע לכפר סמוך לקאלוב, ואמר להשוטט שילך אתו, אך השוהט סירב באמרו כי באיזה מן הימים צריך להיות שמחה בביתו ולא אוכל לעזוב את ביתי ולילך לדרך, הבטיחו הגה"ק שהכל יהיה על צד היותר טוב והוא ילך אתו.

וכן הוה לאחר איזה ימים בא הידיעה שנוולד לו בן להשוטט, וכשהיך עצמו השוהט לחזור לביתו נכנס להגה"ק ושאלו איזה שם יתן לבנו, אמר הגה"ק שיתן השם "מנחם", זה היה יום ד' בשבוע, ויום ה' בשבוע אמר הגה"ק שברצונו לחזור לקאלוב, וביום ערב שב"ק נסתלק הגה"ק, ומועתה יתברר לו כוונת הגה"ק באמרו שיתן לבנו השם "מנחם".

פעל בספה"ק נועם אלימלך

עוד סיפר הרה"ח הנ"ל שלאחר חתונתו גר בקאלוב, ופעם אחת היתה אשתו מקשה לילד, ובא לפני הגה"ק מקאלוב להזכיר עצמו לפניו וכשחזר לביתו וראה שעדיין הישועה לא בא, חזר להגה"ק שהיה באמצע השיעור, ובכה ר' פנחס דוד בכיה רבה שעדיין לא נושע, אמר הגה"ק להמשמש שיתן לר' פנחס דוד הספה"ק נועם אלימלך, אמר ר' פנחס דוד הנ"ל שכבר יש לו ספה"ק נועם אלימלך בבית היולדות, אמר לו הגה"ק: אבער מיין נועם אלימלך

עמק הפרשה

= אם אמרין מצוה בו יותר מבשלוחו במצות כתיבת ס"ת =

אבל הכתב של סופר מהודר יותר, הסתפק בס' חיי אדם (כלל ס"ח ס"ז) איזה עדיף ובשו"ת חסד לאברהם (מהדור"ת חיו"ד סי' ס"א) העלה בפשיטות דמטוב שיכתבנו ע"י סופר ובפרט כי ע"י שיכתוב בעצמו יבטל מלימודו עיי"ש, וכן העלה בשו"ת פרי השדה (ח"ג סי' קפ"ה) ובתשובות דובב משרים (ח"א סי' מ"ז) עיי"ש, וכ"כ בתוספות חיים על החיי אדם ע"כ.

ומענין לענין באותו ענין הקשה בשו"ת קנין תורה (ח"ב סי' קכ"ג) בענין כתיבת האותיות בהכנסת ס"ת דמביא פת"ש (יו"ד סי' ע"ד סק"ז) הביא כנה"ג בש"ת משנ"ה דיש להסתפק אם אירע שכתב אחד ספר תורה עבור חבירו בלא ידיעתו אי נימא כיון דזכות היא וזכין לאדם שלא בפניו הוי כאלו כתבו בשליחותו ומסיק להלכה דאינו יוצא, דניחא לי לאינש למיעבד מצוה בגופיה ובממוניה ולא זכות גמור הוא, עיי"ש.

וכתב הוא (שו"ת קנין תורה) דכ"ז התם דהוא בלא ידיעתו כלל, אבל הכא (בענין כתיבת האותיות) הרי הבעה"ב מוסר הס"ת שיכתוב בו את האותיות ועפ"י רוב עומד שם בעת כותבם הוי כאלו כותבים בשליחותו דסגי בגילוי דעת בלבדץ ומאריך שם ומביא ראיה ומביא נפ"מ לדבריו עיי"ש. ובסוף מביא דלכתיבת ספר תורה א"צ שליחות כלל, ולפ"ז גם בלא"ה לק"מ על המנהג שמכתיבין אותיות ע"י כמה בנ"א.

מעומקא דלכא מברכים אנו ברכת מזל טוב

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומועלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש

כמו משה דוד יהודה גאלד שפיץ נ"ו

לרגל אירוסיו למזל טוב

עב"ג

בת מוה"ר אשר אנשיל פליישמאן הי"ו

ה"ר שהזיווג יעלה יפה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אביה"ר.

המברכים:

א'חזק פתלמאדקס

כשעשה שליח בשכר דטירחת גופו קשה עליו יותר מהוצאת ממונו וכן להיפך במי שממונו חביב עליו מגופו ע"כ.

וכן יש לתרץ שכתב בשו"ת קנין תורה (ח"ה סי' ק"ט - ב') שמסתפק לענין קריעה על המת אם אמרין מצוה בו יותר מבשלוחו עיי"ש, ובהת"ד העיר דאם התחיל הוא לעשות המצוה אפי' נגמר ע"י אחר שפיר דמי והביא לשון הפרמ"ג (או"ח תל"ב א"א סק"ה) שכתב המחבר (שם ס"ב) אם בעה"ב רוצה יעמיד אחד מב"ב לבדוק וכתב ע"ז המג"א ומ"מ גם הוא יבדוק דמצוה בו יותר

במשנת החסידות

- לכתוב ספר תורה לעצמו -

יש לבאר מה שאמרו חכמינו ז"ל (מנחות ז') כל הכותב ספר תורה לעצמו כאלו קבלה מסיני ונדחקו המפרשים מהו הכוונה בזה ולהג"ל אתי שפיר דמצוה על כל איש מיישראל שיכתוב לו ספר תורה מחדש הגם שהניחו לו אבותיו ספר תורה מכל מקום מצוה שיכתוב מחדש (ספרדיון סא). ונ"ל הטעם כדי להראות בזה שמחדש התורה על עצמו לא מפני שמסור לו מאבותיו והרגילו אותו בכך, רק הוא מקבל על עצמו הספר תורה וחמדות הכותבים בו. ולכן מצוה לכתוב לו ס"ת ואינו יוצא במה שירש מאבותיו. והיינו דאמרו חז"ל כל הכותב ס"ת כאלו קבלו מסיני, דמי שאינו משמר התורה רק מפני הרגילות אם היה עומד לפני ה' סיני בקבלת התורה לא היה מקבל אותה אבל הכותב ס"ת ומראה שמקבל על עצמו מחדש כאלו קבלה מסיני גם שם היה מקבל התורה ברצון הטוב ונפש חפצה כי היא חייו ואורך ימיו כנ"ל.

(כתב סופר פ' קף)

מבשלוחו כתב ע"ז הפרמ"ג הא דמצוה בו היינו לעשות קצת מהמצוה ודייק מהגמרא (פסחים ד') ומסיים ש"מ כל שבדק קצת תו אין מצוה בו יותר מבשלוחו ע"כ. וכן הא דגמ' (קידושין מא.) דהאמוראים עשו לכבוד שבת מר מלח שביטא וכו' שבדק"ק (ס" כ"ח סק"ו) מביא מזה ראיה דבמקצת קיים הא דמצוה בו יותר מבשלוחו וכענין שאמרו ההתחלה הוא יותר מחצי הכל וכה"ג ביו"ט שוחט ומירק אחר שחיטה על ידו מינו דהמתחיל במצוה לא אמרין מצוה בו יותר מבשלוחו (אבל התם לענין קריעה מסתפק כיון שאינו מתחיל אלא גומר לקרוע אי אמרין מצוה בו וכו') ולפ"ז לא קשה מידי מהטו"ז והרמב"ם, דהטו"ז מייירי כשתיקן הקלפים ועשה התחלה ולא אמרין שוב מצוה בו יותר מבשלוחו ושפיר הוי כאלו קבלה מהר סיני. אבל הרמב"ם מייירי כשלא עשה בעצמו שום התחלה רק שכר אחרים לכתוב לו שפיר אמרין מצוה בו יותר מבשלוחו.

ובשו"ת להורות נתן (חלק יו"ד סי' ס"ט) מסיק בענין זה וז"ל: "והיכי שיועד לכתוב בעצמו

בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת (דברים א' ה').

הלא מציונו בפרשתינו התחלת ביאור התורה וגם הכתיבה (מדכתב רש"י בשבעים לשון ולמדה מדכתיב וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב (עין שפ"ח) של הספר תורה הראשונה של משה רבינו.

והנה יש לעיין אם בכתיבת ס"ת אמרין מצוה בו יותר מבשלוחו.

בשו"ע יו"ד (סי' ע"ד ס"א) כתב הרמ"א שכר לו סופר לכתוב לו ס"ת וכו' הרי זה כאילו כתבו. והטו"ז הביא לשון הנומוק"י שאם כתבו בעצמו או שכר סופר לכותבה וטרח בתיקון הקלפים ולסבול עול סופר עד שנכתב כאילו קבלה מהר סיני דיש למדת הרחמים לומר כמו שטרח לזה כן היה טורח ללכת למדבר לקבלה מהר סיני ע"כ. והרמ"א לא העתיק שצריך לטרוח בתיקון הקלפים דהטירחא הוא רק כדי דלהוי כאלו קבלה מהר סיני.

והרמב"ם (הלכות ס"ת פ"ז ה"א) כתב: "מצות עשה על כל איש ואיש מיישראל לכתוב ספר תורה לעצמו וכו' ואם כתב בידו כאלו קבלה מהר סיני, ואם אינו יודע לכתוב אחרים כותבין לו" עכ"ל. משמע מלשונו שאם יודע לכתוב בעצמו לא יכתוב ע"י אחרים דמצוה בו יותר מבשלוחו. אבל מהנומוק"י משמע שאין חיוב יותר לכתבו בעצמו דוקא וצריך טעם, דהלא אמרין בגמ' (קידושין מא.) מצוה בו יותר מבשלוחו, ובתוס' ר"י הזקן כתב "כל מצוה" שמוטלת עליו יעשה בגופו ולא על ידי שליח, וצ"ב.

ויתכן עפ"י המבואר בס' ישמח משה (פ' עקב), דכשעשה מצוה ע"י שליח בשכר לא אמרין דמצוה בו יותר מבשלוחו, רק הוי ממש כעושה בעצמו. דמה שמבזבז ממונו ליתן לשליח הוי כמו טירחה דגופו עיי"ש. ולפ"ז אין סתירה בין הרמב"ם והנומוק"י, דהנומוק"י מייירי בשכר סופר במעות דבה"ג אין מצוה בו יותר מבשלוחו, אבל הרמב"ם שכתב דאחרים כותבין לו סתם ולא הזכיר שכותבין בשכר כבה"ג ודאי מצוה בו יותר מבשלוחו. ובעצי חיים על התורה (חלק הדרוש פ' בלק) מדייק דזה הוא משום דטירחא דממונא עדיף טפי מטירחא דגופא כמו שכתב הטו"ז (יו"ד סי' ר"ג סעי' ק"ה) דיצרו של אדם מתגבר עליו יותר בנתינת מומן מדבר התלוי בטירחא דגופא עכ"ל. ובשו"ת להורות נתן (ח"ג סי' ס"ט) כתב וז"ל, וגוף סברת היש"מ תליא לכאורה דהא דש"ס (ברכות סא:) יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו ויש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו דבמי דגופו חביב עליו מממונו י"ל דמצוה בו יותר מבשלוחו אף

מענינא דיומא

מלוקט מספרי חסידות

= בגודל מעלת וקדושת שבת חזון =

השיבנו אליך ונשובה חדש ימינו בקדם (איכה ה, כא).

יבואר עפ"י המדרש אין ועתה אלא לשון תשובה, ופירושו דכל אדם מחויב להאמין שבכל רגע מקבל חיות מהבורא ברוך הוא כמו שדרשו חז"ל כל הנשמה תהלל קה, על כל נשימה ונשימה תהלל קה, שהקב"ה שולח לו בכל רגע חיות חדש. נמצא לפי"ז מהני תשובה לכל אדם, כי בעת שעושה תשובה הוא ברי' חדשה. וזה פי' המדרש אין ועתה אלא לשון תשובה, שמאמין שעשה נבוא. וזה פי' הפ' השיבנו אליך ונשובה, ואיך נשובה, "חדש" ימינו בקדם, שהשי"ת מחדש ימינו בכל רגע, ובו יבואר גם כן הגמ' אימתי קאתי מר אמר ליה היום פירוש כשתהיו בבחינת "היום" שהיום נברא אז יבא משיח צדקינו בב"א. (קדושת לוי)

השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו בקדם כי אם מאוס מאסתנו קצפת עלינו עד מאוד.

יש לפרש עפ"י מה שאמרו חכמינו ז"ל שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה כדי להביאם לחיי העוה"ב, משא"כ את שאין חפץ בו הקב"ה משלם אל שונאיו אל פניו להאבירו בעוה"ב. והנה ההוכחה שהקב"ה לא געלה מישראל ולא נדחו לגמרי כי אילו ה' הדבר כך לא הי' מביא עלינו יסורים קשין ומרים ומה שאנו מדוכאים בגלות המר אנו יודעים שחפץ ה' בנו שנחזור בתשובה לפניו והו' שאמר הנביא השיבנו ה' אליך וגו', שהרי אי אפשר לומר שנדחינו לגמרי ממך כי אם היית מואס בנו ח"ו וכי קצפת עלינו עד מאוד בלי קושיא הלא מזה ראי' שהנך עדיין חפץ בנו להרבותו אליך וכל העונשים הם רק להטיב אותנו ולהשיבנו אליך. (דעת סופר)

הנה ימינו בין המצרים הם כ"ב, י"ח ימי חול וד' ימי קודש היינו ג' שבתות ור"ח הלא יצרנו יח"ד ומרומנו בפסוק בתהלים הנה מה טוב ומה נעים שבת (מל' שבת) אחים גם יחד' היינו י"ח ימי חול וד' ימי קודש וסיים המשוור כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם שבאלו הימים

נפעול הגאולה שלימה (בני"ו ועיי"ש שטסבור דבריו עפ"י קבלה).

התצללות
פפני סיבות שונות לא נדפס בשבוע 10 התהלים
שיעור ספ"ק פון רבינו הגה"ק שליט"א
ואתכם הסליחה
הפערות

שבימי בין המצרים ה' צריך השב"ק להיות יום עצרה ואבל ורק משום כבוד שבת אין אנו מתאבלין א"כ נמצא ששבת זו שומר כ"א במדרגה הגדולה רק לשם שמים וכוונתו רצוי.
וזה שאמר הכתוב "ה' אליקינו דבר בחורב" ירמוז החורבן רב לכם דבסתם שבת יכול להיות שמכוון

מאמר מיוחד לחודש אב

כתב צפנים יפות (פ' וישב) לפרש הכתוב (תהלים מזג א) כמלה נפשי לאלהים לאל חי ממי אבא ואראה פני אלהים, כי הנה כתיב (משלי כ טו) כמים הפנים לפנים קן לב האדם לאדם, ולכן אין מקבלין תנחומין על המי, כיון שהמי מעורר אהבתו ללב ישתת, וכיון שהאדם הקב"ה לישראל היא תמידית על כן היא מעוררת את ישראל לאהוב את השי"ת, וזה שאמר כמלה נפשי לאלהים, והטעם לא"ל חי, כיון שהקב"ה חי וקיים והוא זוכר אותם ומצפה להאומם, על כן הוא מעורר אהבתו אליו כמים הפנים לפנים, ולזה אומר ממי אבא ואראה פני אלהים, עכ"ד.
וצוה כתב צפנים הנפשות (פ' מסעי) צביאור הענין שנקרא החודש הזה אב, על פי מה שאנו רואים שכל מי שיראה הש"ת נוגע בלבו בנהיגה תור הימים האלו מעורר בלבו עגמת נפש על חילול כבוד שמים, ועל חורבן בית מקדשנו ותפארתינו, והוא משום דצינים האלה כתיב (ישעיה כב יג) ויקרא ה' צבאות ציוס ההוא לצבי ולמקספד, וממילא כמים פנים אל פנים וגו', דכתיב (דברים לג ט) כי חלק ה' עמו, ומהו ניכר שישאלם הם צנחנים צנים למקום, והשי"ת לנו צנחנים אב צביאור, ועל זה רומז שם החודש אב, שזהו מעורר האצילות על חורבן ציון וירושלים, עכ"ד.

מבואר לנו כי הצבי והמקספד שאנו עורכים צינים הללו על שבר צת עמינו הוא מכת כי כעת מתעורר מחדש אהבתו ית"ש אותנו, כי לא יטוש' את עמו גם בגלות הכל הוא, ומהו מתעורר אל לנו אהבה עזה ופיה לה' צנחנים מים הפנים לפנים, ומגדול צער השכינה הקדושה בשעת החורבן ויקרא ה' צבאות ציוס ההוא לצבי ולמקספד, ומעשי ודיבוריו ית"ש נחיים המה, וגם כל שנה ושנה צינים הללו ויקרא ה' צבאות לצבי ולמקספד, ועל כן זה קרוב לאלפים שנה שמת' עורר אל לנו גם כהיום כדי ומקספד. וכמו שכתב מרן החתם סופר בדרשיו (ו' א' דף קס"ה) ציוס תשעה באב ויקרא ה' ציוס ההוא לצבי ולמקספד ולקשרה, ולכן טוב ונכון לכל מרי נפש הנצוצים לצבות ולקספד ציומא אינון אשר אלהים בשמים ממעל עושה כדי והקספד, כי אז עולה עד מקור גבוה מעל גבוה, אף על גב דלחיה לא חיי מוליה חיי, ושומע קולו של מעלה ית"ש צוכה נגדו, כי הוא גם אז למעלה גנוטי גנוטי וילולי יליל, עכ"ל.

ובצנחנה זו ציאר כ"ק מרן רביה"ק זללה"ה בצנחן משה (פ' דברים עמוד טו) מה שאומרים צנוסח אני מאמין, אני מאמין בצנחנה שלימה צביות המשיח ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אהבה לו בכל יום שיבא. ולכאורה יפלא מה טעם נתקן לומר צפיקסא וז' לשון קושיא ומירון ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אהבה לו, ולא מצינו קן בכל שאר הי"ג עקרים. אמנם יש לומר כי מה שצ' נתקן לומר ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אהבה לו בכל יום שיבא, אין זה דרך קושיא ומירון, אלא לאחר שאמר אני מאמין בצנחנה שלימה צביות המשיח, הרי הוא מביא ראיה חזקה ואיתנה על צביות המשיח, בראותו שכבר עברו קרוב לאלפים שנה מאז חורבן הציוס וגלות ישראל, ועם כל זה לא נשכח ולא פג ענין הגאולה מלכות בני ישראל, ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אהבה לו בכל יום שיבא, ונצפיינו צפיוס בכל יום ויום שיבא בן דוד ויגאלנו, על כרחך מפני שאין מקבלין תנחומין על המי, וצדור כשמש אשר בקרוב צימנו נוכח לגאולה וישועה, עכ"ד.
והי"ר שהימים הללו יתהפכו לשון ולשון, והדבר צדור כשמש שעוד יבא הזמן אשר ירחם ה' עלינו, ואף על פי שיתמהמה עם כל זה אהבה לו בכל יום שיבא, ויקנן ה' נדחיו מארצנו כנפות הארץ, ושמחינו כימות ענינתו בגאולה שלימה צנחנה צימנו אמן.

להנאת עצמו אבל זהו רק בהר הזה בומן שאתם יושבים בהר היינו בומן המשכן והמקדש אכן פנו וסעו לכם היינו מתי כוונתכם פונה מכם היא כמו שמשיך הכתוב ובואו הר האמורי בהר ובשפילה כשאתם בשפלות הגלות שאז אתם מכוונים בשמירת שבת רק לשם שמים.

(קדושת יו"ט)

מה שמונא בגמ' (גיטין טו, א) שר' צדוק התענה ארבעים שנה שלא יחרב הבחמ"ק. וקשה הא לא הועיל כלום כי לבסוף בעוה"ר נחרב. אך כוונתו ה' בכל יום ויום שרק היום לא יחרב ובכל יום התענה על יומו שלא יחרב היום. וכן מצינו בפירוש במדרש איכה אצל ר' אלעזר המודעי שהתפלל כל יום על יומו לשלום. ויש ללמוד מזה דרך לעבודת הש"י שבכל יום תמיד יתפלל האדם להנצל היום מיעה"ר ולמחר על יום מחר כי אם יתפלל פ"א אי אפשר רק לעשות משפט ה' דבר יום ביומו.

(תפארת שלמה)

שפכו כמים לבך נוכח פני ד'.
פי' שתמיד צריך האדם להתפלל רק נוכח פני ד' פירוש על גלות השכינה.

(תפארת שלמה)

דוב אורב הוא לי אריה במסתרים.
(איכה ג, ז).

הכלל, זה שהשם יתברך החריב את בית תפארתו ואנחנו ישראל בגלות הכל הוא בודאי טובה לישראל, כי בודאי ירחם ה' עלינו יותר ויותר ויבנה בית מקדשנו ביתר שאת ויותר עז. ונמצא מה שנראה עכשיו בגלות לא טוב אבל באמת להקדוש ברוך הוא נעלה כל הנסתרים שהכל הוא טובה לישראל. וזהו שאמר דוב אורב כו', הרמז על הגלות שהוא לא טוב. אריה במסתרים, אריה, רומז על מדת החסד, כי הוא צד ימין המרכבה מורה על חסד זהו במסתרים, שנסתר, היינו הכוונת של הצרה הגלות והחרבן בית המקדש הוא רק חסד על ישראל.

(קדושת לוי)

ה' אליקינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה, פנו וסעו לכם ובואו וכו' בהר ובשפילה וגו'.

הנה יש שני בחינות בשומרי שבת הא' גוף השמירה דבר הניח להגוף שע"י יהיה לו כח לעתיד לעשות מלאכתו בששת ימי המעשה והשבייתה הוא לצורך המלאכה כי על ידי השמירה יצמח לו טובה דכל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין. אכן זה הכוונה היא רק אצל פשוטי עם, אבל אצל אנשי מעלה כוונת השמירה כי רק על

ידי כי קודש היא כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש כמו"כ הם שובתים ממלאכה לעשות נחת רוח להבורא. אמנם אותם הבני עלי' מועטים המה דלאו כל מוחא סביל דא שלא יכוון להנאת עצמו כלל כי אף שנראה ששומר שבת עכ"ז יכול להיות שבלבו מתכוון להנאת עצמו, אבל בשבתות

מילי דאבות

פרק שלישי

תורה" אין לו לחוש לזה, כי מי שרוצה לזכות לכתר של תורה וחי בדרך הקדוש מתנהגים עמו מן השמים בסדר אחר לגמרי, ובענין לימוד התורה בלילה נכון לציין במה שדנו גדולי התורה איזה חלק מן הלילה ראוי ללמוד אי קודם לישן וללמוד בחציו השני או בתחילת הלילה ואח"כ לישן, עי' בשו"ת ערוגת הבושם (או"ח סי' א') ושו"ת תורה לשמה (שאלה שני"ח) שערי המצוות להארי"י (פ' ואתחנן) דרך יוסף (או"ח סי' רל"ו סק"א) ומקורו בזוה"ק (פ' חיי שרה).

משנה ט - כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת.

יש לומר בדרך רמז על הזהירות בלימוד ספרי מוסר, על פי מאמר חכם אחד שנשאל אם אין לאדם פנאי ללמוד תורה בכל יום יותר מחצי שעה, באיזה לימוד יקבע עצמו, והשיב לו שיקבע לימודו בספרי מוסר, ולגודל תמהונו שלא קבע לו שום שיעור בגמרא או בהלכה, הסביר לו בחכמה שכאשר לימוד שיעור קבוע בספרי מוסר יתעורר לבו להתבונן חובתו בעולמו, ועל ידי זה יבחין שיש לו זמן הרבה ללמוד גם שאר חלקי התורה בגמרא ובהלכה עכ"ל. והוא הנרמז במאמר המשנה כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, שבתחילה קבע לעצמו שיעור מוסר כדי שיהיה לו יראת חטא, על ידי זה חכמתו מתקיימת, פ"י שאז הוא מוצא זמן לעסוק גם בשאר חלקי התורה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א בלב אהרן)

משנה יא - המלביץ פני חבריו ברבים אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא.

"ל הכוונה עפ"מ"ש בחובת הלבבות (שער הכניעה פ"ו) בעונש המדבר לשון הרע אמר אחד מן החסידים הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון, וכשמראים להם משה ימצאו בספר זכיותם זכיות שלא עשו אותן ויאמרו לא עשינו אותן יאמרו להם כי האיש אשר פגע בכך וסיפר בגנותכם הוא עשה את כל אלה, וכן להיפך כשיחסר מספר זכיות לבני אדם יבקשו אותן בעת ההוא, ויאמרו להם אבדו מכם בעת שדברתם בפלוני ופלוני, וכן יש מהם שימצאו בספר חובתם חוב שלא עברו וכשאומרים לא עשינו יאמרו להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם עליהם, והעבירות שהם עשו יעלה לחשבון שלכם עכ"ל. וזה שאמר המלביץ חבריו ברבים ודיבר בגנותו אע"פ שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעוה"ב, כי כל זכיותיו נלקחו ממנו וניתנו להמבוזה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א בלב אהרן)

בפלא יועץ (ערך אכילה ושתיה) כתב וז"ל: "וצריך לזהר לומר דברי תורה על השלחן, ולא יעבור מקרוא מקרא או משנה, וכשהוא בחברת בני אדם אם בר הכי הוא, פיו יהגה חכמה לזכות עצמו ואחרים עמו, ואם לאו בר הכי על כל פנים הוא ילמוד בינו לבין עצמו איזה משנה השגורה בפיו, כגון "כל ישראל" (סנהדרין פ"י מ"א) או "רבי חנניא בר עקשיא" (אבות פ"ו מ"ד) וכדומה, וכל המרבה הרי זה משובח.

מעשה בב' צדיקים, תלמידי הבעש"ט הקדוש זי"ע שנסעו לרבים, ובדרך במלון ראו שהעגלון עומד ומצליף בסוסו בכל כוחו עד שנפל אימורים. נענו ואמרו אי לו לבן שמכה לאביו באכזריות כ"כ כי היה האב מגולגל באותו הסוס ר"ל, ומן השמים נתגלגל שיבא ברשות בנו, שלא חינוכו כראוי בדרך התורה. והפ"י הוא ע"ד שאמרו חז"ל (ברכות ג.) אי לו לבנים שגלו מעל שלחן אביהם שפי' בזה הבעש"ט הקדוש זי"ע שלשה שאכלו וכו' ולא אמרו דברי תורה כאילו אכלו מזבחי מתים. פ"י מי שלא תיקן עצמו בעולם הזה כראוי נדון לשוב ולהתגלגל במאכלים, וכאשר יהודי טועם מן המאכל אחרי שמכשירו דת ומתבלו בדברי תורה או שאכלו לכבוד שבת ויו"ט וסעודת מצוה, אזי נתקנים בזה הניצוצות מנשמת המת שנפלו לתוך מאכל הזה, והנשמה שבה אל מקורה. אבל אם ח"ו הגיעו ניצוצות נשמת המת לקערתו ולא אכלם כראוי שאין ביניהם דברי תורה וכו' אזי הוא כזוהב את המת שממיתו מחדש בלא תקנה, וז"פ כאילו אכלו מזבחי מתים ממש. וזהו שאמרו אי להם לבנים שגלו מעל שלחן אביהם, פ"י שאפשר שהיתה נשמת האב מגולגלת באותו המאכל ר"ל, להך חזר והגלהו למקום ציה וצלמות.

(כסא דוד)

משנה ד - הנעור בלילה וכו'.

אבל ללמוד תורה בלילה מצינו בחז"ל (עירובין סה.) לא איברי סיהרא אלא לגירסא, וכתב הרמב"ם בהלכות ת"ת (פ"ג ה"ה א) אע"פ שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם לומד רוב חכמתו אלא בלילה. לפיכך מי שרוצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו, ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה, עכ"ל הרמב"ם. ופעם נשאל הגאון מבריסק זצ"ל כיצד מיישבים דברי הרמב"ם הללו עם דבריו בהל' דעות (פ"ה ה"ב) דדי לו לאדם לישן שמונה שעות עי"ש, והשיב מצד הלכות דעות דהיינו בריאת הטבעית של האדם עליו לישן שמונה שעות, אולם מצד "הלכות תלמוד

משנה א - למה נקט קודם "דין" ואח"כ "חשבון" הלא דרך בני אדם היפך דקודם עושים החשבון ולבסוף נפסק הדין, אלא דין היינו שדנין אותו על שעבר עבירה, וחשבון הוא על כי באותו שעה שעשה העבירה היה יכול לעשות מצוה, וזהו חשבון שמחשבין הרגעים שהיה לריק, ומענישין אותו על זה מלבד שעונשין אותו על העבירה גופה שעשה.

(שנות אליהו בשם הגר"א זצ"ל)

יש לדקדק מהו דין וחשבון, הלא האדם אינו נותן את הדין רק החשבון, אלא פירושו ששואלין להאדם הנידון בעצמו בשעת הדין של מעלה לעולם הבא, אם יעשה האדם כך וכך מה דינו, והוא פוסק הדין וההלכה על פי התורה שלמד, ואחר כך נותן חשבון על כל מעשיו שהוא בעצמו עשה זאת, נמצא שהאדם עצמו פוסק הדין.

(מדרש שמואל)

משנה ב - שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה הרי זה מושב לצים. הרה"ק הרב ר' זושא זצוקללה"ה פירש המשנה בדרך רמז מוסר: שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה, האין אפשר דבר כזה שיהיו שני יהודים יושבים יחד ומתבטלים? אתמהא! מה היה הגורם שהביאם לידי כך, ע"ז אומר המשנה הרי זה מושב לצים, כאן באותו מקום ישבו איזה פעם חברה לצים וקלי דעת שעסקו בלצנות והבל וריק, וההשפעה נשאר על מקום ההוא עד שהביאם לידי כך ששני אנשים יושבים אח"כ שם ואין ביניהם דברי תורה. וזהו שמשבח דוד המלך ע"ה בתהלים (א, א) ובמושב ליצים לא ישב, דלישב בצוותא חדא עם ליצים, מאן דכר שמיה, אלא שלא ישב "במושב" ליצים.

(ילקוט הגרשוני)

משנה ג - שלשה שאכלו על שלחן אחד ולא אמרו עליו דברי תורה הרי זה כאילו אכלו מזבחי מתים.

מפרש הרע"ב וז"ל: "ובברכת המזון שמברכים על השלחן יוצאין ידי חובתן, וחשוב כאילו אמרו עליו דברי תורה". והמפרשים לא נהירא להו כפירוש הרע"ב (עי' משנה ברורה או"ח סימן ק"ע סק"א) רק שצריך ללמוד על השלחן ממש. ונראה ליישב דבריו שאם אדם אוכל לפני השי"ת ואחר כך מברך ברכת המזון ויודע לפני מי מברך ונותן הודאה למי שנותן לו המזון אין לך דברי תורה גדול מזה. (הלא אם האדם לומד להדין של ברכת המזון הוא יוצא ידי חובת דברי תורה על השלחן, ובברכת המזון עצמו לא יצא, בתמיה). (שיח שרפי קודש ח"א בשם הרי"מ).

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברכים:

משה דוד ניימאן - ישראל ארי' פישער שלמה זלמן בלייער - יודא זאב קליין

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברך:

אברהם אשר שעהנברין

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברכים:

בנימין יושע ארי' פערל - חיים מענדל כהן חיים צבי מייזליש

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברכים:

ש"ב יצחק וואלף שווארץ - ש"ב יואל שווארץ - ש"ב אליעזר שווארץ - ש"ב משה שמאיע - המיו"ל ש"ב ליפא כ"ץ

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברך:

זושא שניצלער

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברכים:

פישל גלאנץ - יעקב פריעדמאן - אלי' לאוב טובי' קאהן - מרדכי פארקאש - דוד שווארץ יואל (ברא"ש) סאנדעל - יחזקאל שרגא ווייס

ברכת מזל טבא וגדיא יאה

להבחור החתן הנעלה מוכתר בכל מדה ומעלה, מופלא ומופלג בתורה ויר"ש, ה"ה

כמר **משה דוד גאלדשטיין** נ"ו

לרגל אירוסיו בשעטומ"צ

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויהא קשר של קיימא ובנין עדי עד בדורות ישרים ומבורכים אכיה"ר.

המברך:

משה חיים גרובער

המשך היולא דצדיקא

המשך ממדור ג'

האסטו נאך נישט, וזה מהרה"ק ר' אייזיק'ל ז"ע.

לקחת הספר נועם אלימלך וחזרתי לביתי, והיה תיכף בבואי לשערי ביתי שמעתי קוראים בקול שמח: מול טוב:

מענין לענין

בדומה לזה סיפר הרה"ח ר' מרדכי גרובער ז"ל (הנ"ל) תלמיד הרה"ק הבאר מנחם זצ"ל: פעם אחת הגיע לקאלוב יהודי מדייטשלאנד מאחד מהשבע קהילות (שחיבענדיג), ואמר לי שהוא מצטרף לישועה, אמרתי לו שיזכיר עצמו לרבי (אבדו וכוונתי היה להגה"ק הבאר מנחם, ונכנס להגה"ק ובקש ממנו ברכה, אמר לו הגה"ק אין אני רבי! לך אל הרה"ק מסאטמאר (בעל דברי יואל ז"ע) שיברך, החל האיש לבכות: אני יודע כלום רצוני לקבל ברכה מהרבי.

הגה"ק בלבו הרך בכיות האיש וברכו מה היה בקשתו מרדכי - לא שכנגד הבאר אחד שנתאלמן ל"ע, ולא נשא שנים היה לו ארבעים שנה!

לאחר זמן הגיע מדייטשלאנד ונכנס להגה"ק, הידיעה שאותו מבנות האלמן לו

כתי יד קדש

לא יכול לסבול ההוא הסכים הלך לדרכו.

מספר ר' ידעתי אז, בבית מנחם דר אלמן עוד מימי נעוריו עוד אשה, ובנות בביתו כת

אותו היהודי עוד הפעם שבנו ולמחר יצא הבן לקח אחד לאשה.

ובימים ההם היה נודע שא"א לילד לאחר הארבעים והוא סכנה גדולה, ולאחר זמן נתעברה האשה, וכשבא זמן הלידה נפלה האשה בסכנה גדולה, ובאותו זמן נסע הגה"ק מקאלוב לדין תורה עם הגה"ק המהרש"ג מסעמיאל זצ"ל, ואביו של האשה לא ידע מה לעשות שהרבי אינו בעיר.

ולאחר שלשה ימים התחילה האשה לגסוס רח"ל, ובין כך ובין כך הגיע הגה"ק להעיר, ואני (ר' מרדכי) הייתי יושב אז בביהמ"ד ולמדתי בספר אחד (שבאותו שעה נפל הגורל עלי שאוכל ללמוד באותו ספר), ותיכף רץ האלמן - אביה של האשה המסוכנת - לבית הרב לספר כל הדברים האלה, והלך הגה"ק לביהמ"ד ומצא אותי יושב שם ולמדתי הספר שגנל עלי הגורל, ואמר לי הגה"ק טוב הדבר שאהיה כאן שאני מצטרך עכשיו מאד בבחור, ובלי שיהיה נטל ספר אחד וצוה עלי אל תסתכל בתוך הספר אלא טול הספר בידך ותרוץ כתינוק בהשווקים אל בית היולדות ולא תעמוד לרגע אלא תיכף תתן הספר תחת הכר של היולדות ותצא מן הבית.

ואת חטאי אני מזכיר היום ואמר ר' מרדכי, עשיתי ככל אשר צוה עלי מורי ורבי אך כי לא אוכל לעצור פתחתי הספר באמצע הדרך וספה"ק נועם אלימלך היה! וראיתי שזה בא עוד מהרה"ק ר' אייזיק'ל מקאלוב ז"ע שהוא למד בו, שהיה כתוב בכ"ק בכל גליוני הספר.

ובתום לעשות כצוואת מורי ורבי חזרתי לבית הרב ועדיין האלמן שם ובוכה, וברואה אותי הרבי פתח את פיו בקריאה של שמחה ואמר להאלמן: למה אתה בוכה? "מול טוב" נולד לך בן!

בספר הקדוש הזה לא למד הגה"ק אלא פעם אחת בשנה בערב יום הקדוש.

זכותו יגן עלינו.

אידישער אפטיילונג

איבערגעלעבט ביידע וועלט מלחמות אין זכות פון דעם 11 צדיק

- צווייטע פארזעצונג -

עס זענען פאראיי עטליכע יאר, די מלחמה האט זיך געענדיגט, און די פארטריבענע אידן האבן צוביסלעך אנגעהויבן זיך צוריקצוקערן צו זייערע הייזער אין פוילן, און אויך די ווייסמאן פאמיליעס האבן געטון די זעלבע.

ווען זיי זענען אנגעקומען צו די הויפטשטאט מאסקווע האבן זיי זיך אפגעשטעלט. אין מאסקווע איז געווען דער צענטער וואו עס האבן זיך צאמגעקליבן טויזנטער אידן, דער באן סיסטעם האט פשוט נישט געקענט פארנעמען אזויפיל מענטשן. די צוויי ווייסמאן פאמיליעס האבן זיך אויפגעדרייט איינגעארדענט אין א קליינע ארימע וואוינונג, און געווארט אז דאס גליק זאל זיי טרעפן.

דער ערשטער וואס האט עפעס געטון איז געווען דוד. "מען קען נישט זיצן מיט פארלייגטע הענט" - האט ער באשלאסן. ציגארן האט ער שוין מער נישט געקענט פארקויפן, - די צייט האט געטון זיינס און אין די פארגעשריטענע מאסקווע האט מען שוין פארקויפט שיינע שאכטלעך מיט ציגארן, - איז ער ארויס זוכן זיין מול.

"ווארט" - האט אים זיין קאזין יוסף נאכגעשריגן - "איך גיי אינאיינעם מיט דיר." זיי האבן זיך ביידע ארויסגעלאזט פון דערהיים און אנגעהויבן זוכן.

נאך עטליכע שטונדען וואס זיי האבן גאנציש געטראפן האט דוד באשלאסן אז מען גייט זיך צעטיילן. "דו גיי אינעם רעכטן זייט פון מאסקווע זוכן און איך וועל גיין לינקס".

דוד האט פון שטענדיג אן געהאט א גוטן מול, נאך עטליכע מינוט זוכן האט ער אנדעקט אן אלטן רוסישן קלייטער וואס אין איר הויף איז געשטאנען א שיינער עפל ברום.

ער האט זיך געגעבן א קוק אום און געזען אז קיינער באמערקט אים נישט. ער איז פלינק ארויפגעקראכן אויפן ברום, אפגעריסן עטליכע עפל, און עס אריינגעשטופט אין זיין טאש.

ער איז צוגעגאנגען צו א צווייטן גאס, און שנעל פארקויפט די עפל פאר א גוטן פרייז. מיט געלט האט ער געקויפט א ברויט און נאך עטליכע לעבעס מיטלען, און איז אהיים א פרייליכער.

ווי נאר ער האט איבערגעטרעטן דעם שוועל האט ער גלייך באמערקט אז עס הערשט אן אנגעצויגנקייט אין שטוב "יוסף איז פארנאכט געווארן ביי די ק.ג.ב." - האט אים זיין טאטע טרייעריג געזאגט. "מיזאגט אז ווער עס גייט אריין דארט קומט מער נישט ארויס קיין לעבעדיגער" - האט ר' מנשה צוגעלייגט מיט אנגסט - "אין בעסטן פאל קען מען אים פארשיקן קיין סיביר".

די ווערטער האבן אויפגעשוידערט דוד'ן, אבער ווייטער איז ער געווען דער ערשטער צו נעמען די מצב אין די הענט, ער האט געדעקט דעם טיש און אנגעהויבן אויסטיילן דאס עסן, און גלייכצייטיג האט ער פרובירט צו באוואויגן דעם צעבראכענעם טאטן.

צומארגנס איז דוד נאכאמאל געגאנגען צום ברום, זיך ארויפגעקוקט, און ארויפגעקראכן איר באפרייען פון די פאר עפל וואס זענען נאך נעכטן געבליבן אויף איר.

"היי! אינעם גב!" האט אים א שטימע דערשלאקן, ער האט געפילט ווי איינער שלעפט אים אראפ פון ברום, "איך וועל דיר יעצט טראגן צו די פאליציי דו יעבערי (איד)" - האט ער אים געזאגט. דער מענטש האט אים שטארק אנגעכאפט אז ער זאל נישט אנטלויפן, און זיך גענומען שפאנען מיט אים.

נאכן גיין עטליכע גאסן האט זיך דער אפיציר אפגעשטעלט, "דו דערקענסט מיר נישט?", האט אים דער אפיציר געפרעגט מיט א שמייכל.

דוד קוקט אים גוט אן, "אדורא!" דו ביסט דאך א יואלן בליצקי!" האט ער געזאגט מיט א צעמישטע שטימע נישט וויסנדיג וואס עס קומט ווייטער.

"איך בין דיר נאך שולדיג אסאך געלט" - האט איוואן אים דערמאנט - "איך האב געבראנט פון דיר ציגארן איך וועל דיר יעצט באצאלן, און איך וועל דיר נאך צוגעבן ק.ג.ב. דו האסט שאדן געהאט ווייל דו האסט געמוזט אפאנגען פונדאמנט".

זעענדיג דעם אפיציר'ס מעדאלן האט פאר דוד אויפגעבליצט א געדאנק, "ווייסט וואס? איך בין דיר מוחל דעם חוב, און באפריי מיין קאזין וואס איז נעכטן געפאנגען געווארן ביי די ק.ג.ב."

"איך קען דאס נישט טון" - איז דער אפיציר הארט געווארן - "איך גיב דיר דיין געלט און גיי דיר לחיים ולשלום".

אבער נאך עטליכע מינוט זיך טענה'ען, האט דער הארטער רוסישער אפיציר זיך געבראכן צום אידישן עקסנוט, "איך שעץ זייער אזעלכע מענטשן וואס זענען גרייט אוועקצוגעבן זייער ביסן פון מויל, אבי יענער זאל באפרייט ווערן".

"דו האסט מול אז דו האסט מיר געטראפן" - האט אים דער אפיציר געזאגט אויפן וועג - "איך בין פון די גרעסטע אפיצירן אין די ק.ג.ב., און איך קען מיר אויס אין די געביידע ווי אין מיין שלאף צימער" - האט ער זיך בארימט.

נאך עטליכע מינוט האבן זיי זיך איינגעדרייט אין א קליין געסל. דוד האט זיך געוואונדערט אויף די פינליכע שטילקייט וואס האט געהערשט דארט, ענדליך האט ער זיך געכאפט אז אייגנטליך איז דא דער הויפטקווארטיר פון די טרויעריג בארימטע ק.ג.ב.

ווען זיי זענען אריבערגעגאנגען דעם שוועל פון די געביידע האט דוד געשעפעט א שטילע תפילה צום אויבערשטען ער זאל ארויסגיין פון דארט א לעבעדיגער, ווער ווייסט צו דער אפיציר האט אים נישט צוגעגרייט עפעס א פאסטקע?

"ווארט דא אינדרויסן" - האט דער אפיציר זיך אפגעשטעלט ביי איין טיר - "עס וועט געדויערן אביסל", און ער איז פארשוואונדען געווארן אונטערן טיר.

דער "אביסל" האט זיך פארצויגן אויף עטליכע שעה, דער אפיציר איז ארויס געקומען מיט יוסף און זיי ארויסבאגלייט ביז אינדרויסן פונעם הויף, "ווערט פארשוואונדען פון דא" האט ער זיי געזאגט האפנדיג אז קיינער האט נישט באמערקט וואס ער האט דא געטון.

(פארזעצונג איי"ה קומענדיגע וואך)